

सहिदभूमि राजपत्र

सहिदभूमि गाउँ कार्यपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्ड-१,

सङ्ख्या-११

सहिदभूमि राजपत्र,

मिति : २०७५/०७/२५

भाग-२

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ को उपदफा (२) बमोजिम सहिदभूमि गाउँपालिकाको कार्यपालिकाले बनाएको तल लेखिएबमोजिमको निर्देशिका सर्वसाधारणको जानकारीका लागि प्रकाशन गरिएको बेहोरा अनुरोध छ ।

मर्मत सम्भार कोष सञ्चालन निर्देशिका, २०७५

स्वीकृत मिति : २०७५/०१/२१

सहिदभूमि गाउँपालिकाद्वारा सञ्चालन गरिने विभिन्न पुर्वाधार विकास सम्बन्धी कार्यहरूलाई नियमित मर्मत सम्भार तथा व्यवस्थापन गरी दिगो पुर्वाधार विकास कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नुपर्ने भएको । जनसहभागितामुलक भौतिक पुर्वाधार विकासका कार्यहरूमा उपभोक्ताहरूको नियमित सहभागिताद्वारा भौतिक पुर्वाधार विकासमा स्थानीय बासिन्दाहरूको स्वामित्व ग्रहण गर्ने वातावरण बनाउन तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बमोजिम सञ्चालन गरिने भौतिक पुर्वाधार विकास कार्यक्रमहरूलाई अझ बढी गुणस्तरीय, मितव्ययी, प्रभावकारी तथा दिगो रूपमा व्यवस्थापन र सञ्चालन गर्न आवश्यक देखिएकोले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ को (२) बमोजिम सहिदभूमि गाउँ कार्यपालिकाको बैठकले मिति २०७५/०१/२१ मा स्वीकृत गरी लागु गरिएको छ ।

परिच्छेद १ (एक)**१.१ संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ**

१.१.१ यस निर्देशिकाको नाम मर्मत सम्भार कोष संचालन निर्देशिका २०७५ रहेको छ ।

१.१.१ यस निर्देशिका सहिदभूमि गाउँ कार्यपालिकाको बैठकबाट स्वीकृत मिति देखि लागु हुनेछ ।

१.२ परिभाषा

विषय र प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस निर्देशिकामा :

- (क) निर्देशिका भन्नाले मर्मत सम्भार कोष संचालन निर्देशिका २०७५ सम्भन्नु पर्दछ ।
- (ख) “सभा” भन्नाले सहिदभूमि गाउँपालिकाको गाउँसभा सम्भन्नुपर्नेछ ।
- (ग) “कार्यपालिका” भन्नाले सहिदभूमि गाउँ कार्यपालिकालाई सम्भन्नु पर्दछ ।
- (घ) “अध्यक्ष” भन्नाले सहिदभूमि गाउँपालिकाको अध्यक्ष सम्भन्नु पर्दछ ।
- (ङ) “उपाध्यक्ष” भन्नाले सहिदभूमि गाउँपालिकाको उपाध्यक्ष सम्भन्नु पर्दछ ।
- (च) “प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत” भन्नाले सहिदभूमि गाउँपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई सम्भन्नु पर्दछ ।
- (छ) ऐन भन्नाले स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ लाई सम्भन्नु पर्दछ ।
- (ज) कोष भन्नाले मर्मत सम्भार कोषलाई सम्भन्नु पर्दछ ।
- (झ) सडक बोर्ड भन्नाले सडक बोर्ड नेपाललाई सम्भन्नु पर्दछ ।
- (ञ) “आयोजना” भन्नाले गाउँसभा वा गाउँ कार्यपालिकाबाट कुनै भौगोलिक क्षेत्र वा कार्यक्षेत्रमा निश्चित अवधि र लगानी रकम तोकिएको निर्धारित उद्देश्य प्राप्तिका लागि तयार गरिएको व्यवस्थित क्रियाकलाप सम्भन्नु पर्छ ।
- (ट) “उपभोक्ता समिति” भन्नाले आयोजनाबाट प्रत्यक्ष लाभ पाउने व्यक्तिहरूको समूहले कुनै आयोजना निर्माण, सञ्चालन, व्यवस्थापन र मर्मत सम्भार गर्नको लागि आफूहरू मध्येबाट निश्चित प्रक्रिया बमोजिम गठन गरेको समिति सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले लाभग्राही समूह समेतलाई जनाउँछ ।
- (ठ) सार्वजनिक संरचना भन्नाले सडकबाटो तथा सडकमा रहेका कलभर्ट, नाला, बाँध, पैनी, कुलो पुल पुलेसा, ताल, तलैया, सिमसार, पोखरी, सार्वजनिक शौचालय तथा ऐतिहासिक पुरातात्विक महत्वका संरचना आदिलाई सम्भन्नु पर्दछ ।

- (ड) विपद् भन्नाले प्राकृतिक वा गैर प्राकृतिक कारणबाट उत्पन्न विपदीपूर्ण सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले कुनैपनि ठाउँमा विपदि पूर्ण अवस्था सिर्जना भई धनजनको क्षतीको साथै जिवन यापनमा प्रतिकूल असर परी वा पारी विपद् बाट प्रभावित व्यक्ति वा समुदायको आफ्नै स्रोत र क्षमताबाट समाधान हुन नसक्ने बाह्य सहयोगको आवश्यकता पर्ने दुखद : तथा कष्टपूर्ण प्राकृतिक वा गैर प्राकृतिक विपद् र जलवायू परिवर्तनबाट हुनसक्ने विपत्तीपूर्ण अवस्थालाई समेत सम्भन्नु पर्दछ ।
- (ढ) विकास साभेदार भन्नाले नेपाल सरकार वा स्थानीय निकायसंग भएको सम्भौता बमोजिम नगद, जिन्सी एवं प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउने दुईपक्षीय एवं बहुपक्षीय दातृ निकाय वा संघसंस्थाहरु लाई सम्भन्नु पर्दछ ।
- (ण) भुक्तानी रकम भन्नाले गाउँपालिका आफैले वा नेपाल सरकारका अन्य निकायहरूसंग वा विकास साभेदारसंग वा उपभोक्ता समिति वा सामुदायिक संस्थासंग लागत सहभागितामा निर्माण भएकै पूर्वाधार विकासकै कार्यसंग सम्बन्धित पक्षलाई गाउँपालिकाबाट दिईने भुक्तानी रकमलाई जनाउँदछ ।

परिच्छेद २ (दुई)

२.१ कोष व्यवस्थापन तथा परिचालन समिति

- (क) मर्मत संभार कोषलाई मित्वयी, दिगो एवं प्रभावकारी तवरले व्यवस्थापन तथा संचालन गर्न देहाय बमोजिमको एक मर्मत सम्भार कोष व्यवस्थापन तथा परिचालन समिति रहने छ :

१. गाउँपालिका अध्यक्ष	संयोजक
२. गाउँपालिका उपाध्यक्ष	सदस्य
३. प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	सदस्य
४. अध्यक्षले तोकेको गाउँ कार्यपालिका सदस्य	
मध्येबाट एक जना महिला सहित दुई जना	सदस्य
५. आर्थिक प्रशासन शाखा प्रमुख	सदस्य
६. योजना तथा प्राविधिक शाखा प्रमुख	सदस्य सचिव

- (ख) समितिको बैठक कम्तिमा तीन महिनामा एक पटक वस्ने छ र आवश्यक परेमा जुनसुकै वखत पनि वस्न सक्ने छ ।

- (ग) समितिले प्रचलित कानूनको अधिनमा रही आफ्नो कार्यविधि आफै व्यवस्थित गर्नेछ ।
- (घ) यस समितिका सदस्यहरूको बैठक भत्ता गाउँ कार्यपालिकाको बैठक सरह हुनेछ ।
- (ङ) बैठकमा आवश्यकता अनुसार विशेषज्ञ वा सरोकारवालालाई आमन्त्रित सदस्यको रूपमा आमन्त्रण गर्न सकिने छ ।

२.२ व्यवस्थापन तथा परिचालन समितिको काम कर्तव्य र अधिकार :

- क) व्यवस्थापन तथा परिचालन समितिको निम्ननुसारको काम कर्तव्य र अधिकार हुनेछ :

१. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका सार्वजनिक संरचनाको मर्मतको लागि प्राथमिकता तोक्री मर्मत सम्भारको लागि एकिकृत गाउँस्तरीय वार्षिक सडक मर्मत योजना (M-ARMP) बनाउने ।
- २) मर्मत संभार कोषमा रकम जम्मा गर्नको लागी स्रोत, साधनको पहिचान तथा व्यवस्थापन गर्ने ।
- ३) मर्मत संभार कार्यलाई दिगो, भरपर्दो र वातावरण मैत्री बनाउने उपायहरूको खोजी गर्ने ।
- ४) मर्मत संभार गर्दा लाग्ने खर्चमा न्यूनिकरण एवं जनसहभागिता अभिवृद्धि गर्ने किसिमले कार्य योजना बनाउने ।
- ५) सडक बोर्ड नेपालबाट प्राप्त हुने रकमका सन्दर्भमा प्रचलित कानून बमोजिम हुने गरी योजना छनौट गर्ने ।
- ६) विपद्बाट भएको क्षति यकिन गरी तत्काल गर्नुपर्ने काम, गर्न सकिने उपायहरू र साभेदार निकायहरूको पहिचान गरी गाउँकार्यपालिकामा पेश गर्ने ।
- ७) आपत्कालीन अवस्थामा पूर्वाधार मर्मत गर्ने कार्यमा गाउँपालिकालाई आवश्यक सहयोग गर्ने।
- ८) मर्मत संभार सम्बन्धि कार्यको अनुगमन तथा निरीक्षण गरी गाउँपालिकालाई सल्लाह सुभाब दिने ।
- ९) मर्मत गर्नुपर्ने सडक लगायतका सार्वजनिक संरचनाको लगत अद्यावधिक गरी विकास साभेदारसंग समन्वय र साभेदारीका लागि पहल गर्ने ।
- १०) आयोजनाहरूबाट सेवा प्राप्त गर्ने लाभग्राहीहरूबाट सेवा शुल्क संकलन गरी मर्मत सम्भार व्यवस्थापन गर्न सहजीकरण गर्ने ।

परिच्छेद ३ (तीन)

३.१ मर्मत सम्भार कोष व्यवस्थापन

(क) गाउँपालिका मर्मत सम्भार कोषको नामले एउटा छुट्टै कोष स्थापना गरिने छ । कोषको अलग्गै बैक खाता हुनेछ । कोषको देहाय बमोजिमको रकम जम्मा गरिने छ :

- १) नेपाल सरकारबाट मर्मत सम्भार कोषमा प्राप्त हुने रकम,
- २) स्थानीय तहबाट मर्मत सम्भारको लागि वार्षिक रूपमा विनियोजित रकम,
- ३) स्थानीय निकायबाट पूर्वाधार संरचनाको भुक्तानीमा निम्नानुसार मर्मत सम्भारका लागि कट्टा हुने रकम :
 - (क) उपभोक्ता समितिद्वारा संचालित हुने भौतिक पूर्वाधार आयोजनाहरूको हकमा कुल विनियोजित रकमको २ (दुई) प्रतिशत रकम
 - (ख) ठेक्काद्वारा संचालित आयोजनाको हकमा लागत अनुमानमा मर्मत सम्भार कोषका लागि उल्लेख भए बमोजिमको रकम।
- ४) उपभोक्ता समिति, विकास साभेदार एवं अन्य निकायबाट मर्मत सम्भारको लागि उपलब्ध हुने रकम,
- ५) सडकबोर्ड नेपालबाट गाउँपालिकाको लागि प्राप्त हुने रकम,
- ६) अन्य निकायहरूबाट मर्मत सम्भार कोषमा जम्मा हुने गरी तोकिएको रकम ।

३.२ कोष संचालन :

- क) कोषको नाममा प्राप्त हुन आएको रकम सहिदभूमि गाउँपालिकाको मर्मत सम्भार कोषको बैक खाताबाट संचालित हुनेछ ।
- ख) कोषको खाता प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत वा निजले तोकेको अधिकृतस्तरको कर्मचारी तथा लेखा शाखा प्रमुखको संयुक्त दस्तखतबाट संचालन हुनेछ ।
- ग) कोषको आन्तरिक तथा अन्तिम लेखा परिक्षण प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद ४ (चार)

४.१ कोषबाट खर्च गरिने क्षेत्रहरू

(क) मर्मत संभार कोषमा जम्मा हुन आएको रकम देहाय बमोजिमको मर्मत सम्भारका क्षेत्रमा मात्र खर्च गरिने छ :

१) सडकको नियमित मर्मत सम्भारमा देहायका विषयहरू समावेश हुनेछन :

क) सडक किनाराको ढल तथा नालीमा मर्मत तथा सफाई गर्ने ।

ख) सडकमा खसेको माटो र ढुंगा हटाउने ।

ग) नाली र सडक नजिकैको घांस तथा रूखको हांगा काटने ।

घ) सामान्य खालको पहिरो तथा भूस्खलन हटाउने ।

ड) पुल तथा कलभर्टको मर्मत तथा सफाई गर्ने ।

(च) शहरी सौन्दर्य अभिवृद्धि गर्ने अन्य सार्वजनिक संरचना मर्मत गर्ने ।

(छ) सडकबोर्ड नेपालसंगको साभेदारीमा गरिने मर्मत सम्भार सम्बन्धी कार्यहरू ।

२) सडकको पटके मर्मत सम्भारमा देहायका विषयहरू समावेश हुनेछन :

क) माटे सडकमा सवारी साधनको चक्काले बनाएको खाल्डो पुर्ने ।

ख) सडक सतहको खाल्डो पुर्ने र सडक किनारा मिलाउने कार्य गर्ने

ग) क्याम्बर मिलाउने ।

घ) ग्राभेल सडकको मर्मत गर्ने । कच्ची नालीको मर्मत गर्ने ।

ड) कलभर्ट पुलको प्याराफिट वाल, रेलिग, रिटनिग वाल आदि मर्मत गर्ने ।

च) वायो इन्जिनियरिंग गर्ने ।

छ) नदी तथा ताल तलैया संरक्षण गर्ने गराउने ।

ज) ढलको कभर बदल्ने एवं मर्मत गर्ने ।

झ) ठूलो पहिरो र भूस्खलन हटाउन माथिल्लो निकायलाई समन्वय गर्ने ।

ञ) कालोपत्रे सडकको पटहोल मर्मत गर्ने, पेनभेन्ट एज मर्मत गर्ने र सामान्य टुटफुट मर्मत गर्ने ।

४) आकस्मिक मर्मत सम्भार ।

क) विपद्बाट भएको सडक संरचनाको क्षतिको मर्मत सम्भार गर्ने र भग्नावशेष व्यवस्थापन गर्ने ।

माथि जुनसुकै कुरा लेखिएतापनि विपद्बाट भएको क्षतिको व्यवस्थापन गर्दा विपदन व्यवस्थापन समितिको परामर्श तथा समन्वयको आधारमा गर्नुपर्नेछ ।

५) अन्य मर्मत सम्भार

क) गाउँपालिकाको आन्तरिक पुजीगत संरचनाको संचालन तह सम्मको सामान्य मर्मत तथा सम्भार ।

ख) गाउँपालिका मातहतका सार्वजनिक संरचनाहरूको संचालन तहसम्मको सामान्य मर्मत तथा सम्भार ।

ग) गाउँपालिका भित्र रहेका विद्युत संरचना र खानेपानि संरचनाहरूको अत्यावश्यक मर्मत तथा सम्भार ।

४.२ मर्मत सम्भारको लागी सार्वजनिक संरचनाको छनौट

अद्यावधिक अभिलेख र उपभोक्ताबाट मर्मत सम्भारका लागि गाउँस्तरीय वार्षिक मर्मत सम्भार योजनामा समावेश गर्न भनी माग भई आएका आयोजनाहरू मध्ये छनौट गर्दा देहायका आधारमा सबभन्दा वढी आवश्यक र उपयुक्त देखिएको आयोजनालाई पहिलो प्राथमिकता दिने गरी छनौट गरिनेछ :

(क) गाउँ यातायात गुरू योजनामा परेका सडकहरू,

(ख) गाउँपालिकाले तोकेको मापदण्डमा परेका सडकहरू,

(ग) तत्कालै मर्मत कार्य नगर्दा ठूलो जनधनको क्षति हुने संरचनाहरू,

(घ) गाउँ र नगरको अन्तरसम्बन्धलाई जोडने पूर्वाधार संरचनाहरू

(च) जिल्ला स्थित अन्य स्थानीय तहसंग साभेदारी गरी निर्माण गर्न सकिने जोडिने सडक (Link Road)

(च) वातावरण मैत्री गाउँ निर्माणको प्रवर्द्धनको लागि सहयोग पुग्ने पूर्वाधार संरचनाहरू,

परिच्छेद ५ (पांच)

५.१ मर्मत सम्भार कार्य गराउने व्यवस्था:

मर्मत संभार कार्य स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ तथा सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ एवं प्रचलित स्थानीय तह कानून र निर्देशिका र कार्यविधि बमोजिम आवश्यक प्रकृया पुरा गरी गर्नुपर्ने छ । सार्वजनिक संरचनाको मर्मत सम्भार कार्यमा जनसहभागिता प्रवर्द्धनलाई उच्च प्राथमिकता दिईने छ ।

परिच्छेद ६ (छ)

६.१ विविध

६.१.१ मर्मत सम्भार कोष संचालन निर्देशिका संशोधन, परिमार्जन वा खारेज गर्नु परेमा गाउँ कार्यपालिकाबाट हुनेछ ।

६.१.२ यो निर्देशिकामा उल्लेख भएको कुराहरूको हकमा यसै निर्देशिका अनुसार र उल्लेख नभएको हकमा प्रचलित कानून अनुसार हुनेछ ।

६.१.२ यस निर्देशिकामा लेखिएका कुराहरू कुनै संघीय, प्रादेशिक तथा स्थानीय तह ऐन, नियमसंग बाभिएमा बाभिएको हदसम्म स्वतः निष्कृत हुनेछन् ।

आज्ञाले :

सुवर्ण घिमिरे

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत